

ФІЗИЧНА ОСОБА – ПІДПРИЄМЕЦЬ
Мамченко Володимир Павлович

ЗАТВЕРДЖЕНО

Фізична особа-
підприємець 15.03.2026

МАМЧЕНКО В.П.

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників різних спеціальностей
**«ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД І НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
БАЗОВОЇ ШКОЛИ»**

Київ – 2026

Розробник:

Сакович Людмила, тренерка НУШ, заступниця директорки ліцею
'Оріяна', менеджерка освітніх проєктів ІСІ, фіналістка GTRU-2025

Чорна Катерина, вчитель, сертифікована тренерка з подолання освітніх
втрат, менеджерка освітніх проєктів ІСІ

Напрямок підвищення кваліфікації: особливості впровадження
інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з
особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: «Типова програма підвищення
кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують
новий Державний стандарт базової середньої освіти» (наказ МОН від
12.10.2022 № 904).

Термін дії програми: з 16.01.2026 до 31.12.2030 року.

Рецензенти:

Грушко Наталія Анатоліївна, учителька математики та інформатики
Заліщицької державної гімназії Тернопільської області.

Підлісна Наталія Іванівна, вчитель-методист, тренерка, менеджерка освітніх проєктів МГО "Інститут освітніх ініціатив".

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Розбудова Нової української школи та впровадження оновлених державних стандартів актуалізують завдання забезпечення рівного доступу до якісної базової середньої освіти для кожної дитини. Це зумовлює потребу у формуванні в закладах загальної середньої освіти безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього простору, придатного для результативного навчання учнів з різними освітніми потребами.

Ефективна інклюзія можлива лише за наявності цілісної системи, що враховує індивідуальні потреби здобувачів освіти та спирається на партнерську, суб'єкт-суб'єктну взаємодію всіх учасників освітнього процесу. Ключовою умовою є підготовка педагогів, здатних організувати психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами у співпраці з командою фахівців і батьками.

Розроблення цієї програми зумовлене потребою в розвитку професійної компетентності педагогічних працівників базової школи, формуванні їхньої готовності працювати в інклюзивному середовищі та реалізовувати Державний стандарт базової середньої освіти з урахуванням чинних пріоритетів державної освітньої політики й вимог законодавства про інклюзивне навчання.

Цільова група: педагогічні працівники різних спеціальностей, які працюють на рівні базової середньої освіти (5–9 класи).

Обсяг (тривалість): 30 годин / 1,0 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми. Програму спрямовано на професійний розвиток педагогів та здобуття ними нових компетентностей у сфері інклюзивної освіти. Навчання ґрунтується на андрагогічному, компетентнісному, діяльнісному й особистісно орієнтованому підходах, структуроване за модульним принципом і може реалізовуватися в інтенсивному (1–2 тижні) або пролонгованому (до 2 місяців) форматі. До викладання залучаються підготовлені тренери та практикуючі педагоги з досвідом роботи в інклюзивному середовищі.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна (онлайн) / очна (за вибором суб'єкта підвищення кваліфікації).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток і вдосконалення професійної компетентності педагогів щодо організації інклюзивного освітнього процесу та педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання слухачів зі спеціальної психології та спеціальної педагогіки (з урахуванням різних нозологій) для впровадження інклюзивного навчання;
- удосконалити здатність до командної взаємодії в межах психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами;

- розвинути практичні вміння для забезпечення гармонійного розвитку особистості та реалізації творчого потенціалу здобувачів освіти;
- поглибити навички управління навчальною діяльністю в умовах інклюзивного середовища;
- сформувати здатність застосовувати сучасні підходи (компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, STEM, інтегрований, середовищний) в інклюзивній практиці;
- розвинути вміння організовувати проблемне, проєктне та кооперативне навчання в інклюзивному класі;
- удосконалити навички використання цифрових технологій для дистанційного навчання в інклюзивному просторі.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться. Відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225) удосконалюються:

- Інклюзивна (В1) — здатність створювати умови функціонування інклюзивного освітнього середовища та надавати педагогічну підтримку особам з особливими освітніми потребами з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей;
- Предметно-методична (А2) — здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання, формувати ключові компетентності та добирати сучасні методики й технології;
- Психологічна (Б1) — здатність враховувати вікові й індивідуальні особливості та психоемоційний стан учнів, формувати мотивацію й організовувати пізнавальну діяльність;
- Компетентність педагогічного партнерства (Б3) — здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, залучення батьків і роботи в команді фахівців для підтримки осіб з ООП.

Очікувані результати підвищення кваліфікації. Після завершення навчання слухачі: знатимуть основи спеціальної психології та педагогіки для організації інклюзивного процесу; умітимуть реалізовувати інклюзивне навчання й педагогічний супровід учнів з ООП у базовій школі; застосовуватимуть інклюзивні психолого-педагогічні умови в контексті НУШ; використовуватимуть інноваційні підходи, технології та методики інклюзивного навчання.

Система та критерії оцінювання результатів. Оцінювання здійснюється за бальною системою (поточний і підсумковий контроль), максимум 100 балів. Поточне (до 50 балів) — 5 практичних завдань (по 10 балів); підсумкове (до 50 балів) — комплексна практична робота (фрагмент інклюзивного уроку / індивідуальна програма розвитку / методичний кейс). Сертифікат отримує слухач, який набрав не менше 70 балів (70%) та успішно захистив підсумкову роботу.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації (30 годин).

Вартість: 540 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття, практичну та самостійну роботу. Практичні заняття спрямовані на виконання індивідуальних і групових завдань, аналіз професійних ситуацій, розв'язання педагогічних кейсів і моделювання інклюзивних уроків із застосуванням цифрових сервісів та принципів універсального дизайну. Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу, розроблення навчально-методичних матеріалів і фрагментів інклюзивних уроків. Підсумковий контроль — захист комплексної практичної роботи. Матеріал організовано у 3 модулі та взаємопов'язані теми. Загальний обсяг 30 годин: 6 — лекції, 15 — практична робота, 6 — самостійна робота, 3 — контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Лекції	Практичні	Самостійна	Контроль	Усього
МОДУЛЬ 1. Реалізація інклюзивного навчання та організація педагогічного супроводу учнів з ООП					
Тема 1.1. Категорії учнів з ООП. Теоретичні засади інклюзивного навчання та інклюзивне освітнє середовище	2	1			3
Тема 1.2. Команда психолого-педагогічного супроводу в закладі загальної середньої освіти		4			4
Разом за модулем	2	4	1		7

МОДУЛЬ 2. Психолого-педагогічні засади інклюзивного процесу в умовах НУШ					
Тема 2.1. Комплексний розвиток особистості здобувача освіти та умови розкриття творчого потенціалу	2	1			3
Тема 2.2. Організація та управління навчальною діяльністю в інклюзивному середовищі		6			6
Разом за модулем	2	6	1		9
МОДУЛЬ 3. Інноваційні підходи до інклюзивного навчання в НУШ					
Тема 3.1. Освітній підхід як стратегічна основа навчального процесу	2	2			4

Тема 3.2. Проблемне, проектне та кооперативне навчання в інклюзивном у класі		4			4
Тема 3.3. Цифрові інструменти та дистанційне навчання в інклюзивном у середовищі		4	6		12
Разом за модулем	2	4	6		12
Настановне та підсумкові заняття		1		2	3
Усього	6	15	6	3	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Реалізація інклюзивного навчання та організація педагогічного супроводу учнів з ООП

Тема 1.1. Категорії учнів з ООП. Теоретичні засади інклюзивного навчання та інклюзивне освітнє середовище

Ключові питання:

- Сутність поняття «учні з особливими освітніми потребами».
- Теоретичні основи інклюзивного навчання та характеристика інклюзивного освітнього середовища.
- Категорії та типи освітніх труднощів: прояви, ступінь вираженості, рівні підтримки.
- Альтернативні та додаткові засоби комунікації.
- Диференціація навчального процесу; адаптація та модифікація змісту навчальних предметів/курсів.
- Розумне пристосування та універсальний дизайн у навчанні.
- Загальношкільний підхід до безбар'єрного простору; ресурсна кімната.
- Наступність переходу від початкової до базової ланки.

Тема 1.2. Команда психолого-педагогічного супроводу в закладі загальної середньої освіти

Ключові питання:

- Організація діяльності команди супроводу учня з ООП у базовій школі.

- Етапи створення та реалізації індивідуальної програми розвитку (ІПР).
- Партнерська взаємодія вчителя й асистента вчителя; моделі співучителювання.
- Співпраця з психологом, дефектологом, фахівцями ІРЦ; роль асистента дитини.
- Комунікація з батьками як рівноправними учасниками команди супроводу.

МОДУЛЬ 2. Психолого-педагогічні засади інклюзивного процесу в умовах НУШ

Тема 2.1. Комплексний розвиток особистості здобувача освіти та умови розкриття творчого потенціалу

Ключові питання:

- Психолого-педагогічні характеристики учнів підліткового віку.
- Механізми соціалізації та становлення особистості в інклюзивному середовищі.
- Гармонійний розвиток (фізичний, психічний, духовний, соціальний) та позитивна Я-концепція.
- Розвиток емоційного інтелекту та критичного мислення.

Тема 2.2. Організація та управління навчальною діяльністю в інклюзивному середовищі

Ключові питання:

- Індивідуальна освітня траєкторія учня в інклюзивному класі.
- Формування внутрішньої мотивації та пізнавальної активності.
- Планування, моніторинг і оцінювання з урахуванням психологічного комфорту; SWOT-аналіз середовища.
- Ефективне планування уроку: тайм-менеджмент, чіткість інструкцій, зміна видів діяльності.
- Нові ролі педагога НУШ: фасилітатор, тьютор, коуч; медіація та профілактика булінгу.
- Емоційна саморегуляція, стресостійкість і резильєнтність педагога.

МОДУЛЬ 3. Інноваційні підходи до інклюзивного навчання в НУШ

Тема 3.1. Освітній підхід як стратегічна основа навчального процесу

Ключові питання:

- Компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, інтегрований і середовищний підходи в інклюзії.
- STEM-орієнтований підхід у роботі з учнями з ООП.
- Реалізація підходів в очному, дистанційному та змішаному навчанні.

Тема 3.2. Проблемне, проєктне та кооперативне навчання в інклюзивному класі

Ключові питання:

- Проблемне та проєктне навчання: механізми, етапи, інструментарій.
- Кооперативне навчання: умови ефективності та оцінювання групової діяльності.

- Компетентнісно орієнтовані завдання; розвиток критичного мислення та рефлексії.

Тема 3.3. Цифрові інструменти та дистанційне навчання в інклюзивному середовищі

Ключові питання:

- Цифрове інклюзивне середовище: можливості, переваги, виклики.
- Безпечна поведінка в цифровому просторі; оцінювання достовірності джерел.
- Цифрові засоби комунікації, оцінювання, зворотного зв'язку та відстеження прогресу.
- Критерії доцільності та ефективності використання цифрових ресурсів.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

- Проаналізуйте специфіку функціонування команди психолого-педагогічного супроводу учня з ООП у базовій школі.
- Обґрунтуйте доцільність розроблення та впровадження індивідуальної програми розвитку (ІПР).
- Систематизуйте моделі співпраці вчителя та асистента вчителя у спільному викладанні.
- Розробіть план інклюзивного уроку з урахуванням принципів універсального дизайну та чергування видів діяльності.
- Запропонуйте компетентнісно орієнтовані завдання зі свого предмета для інклюзивного класу.
- Розробіть фрагмент адаптації/модифікації навчального матеріалу для учня з ООП.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

- Зміст поняття цифрового інклюзивного освітнього середовища; його можливості та виклики.
- Принципи безпечної та відповідальної поведінки в цифровому просторі.
- Цифрові засоби для оцінювання, зворотного зв'язку та відстеження прогресу учнів.
- Критерії оцінювання ефективності використання цифрових ресурсів для навчальних цілей.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

- Про освіту : Закон України від 03.12.2025 № 4695-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Державний стандарт базової середньої освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898.
- Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова КМУ від 21.08.2019 № 800.
- Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП : наказ МОН України від 29.05.2025 № 787.

Основна література

- Басюк Н. А. Емоційний інтелект і психічне здоров'я учасників освітнього процесу : навч. посіб. Житомир, 2024. 140 с.
- Давиденко Г. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація : монографія. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 240 с.
- Золотарьова Т. В. Безбар'єрність як елемент безпечного освітнього середовища // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми, 2025. № 1 (141). С. 226–245.
- Інклюзивна освіта та навчання в сучасних умовах трансформацій : матеріали всеукр. наук.-пед. підвищ. кваліфікації. Одеса : Гельветика, 2023. 180 с.